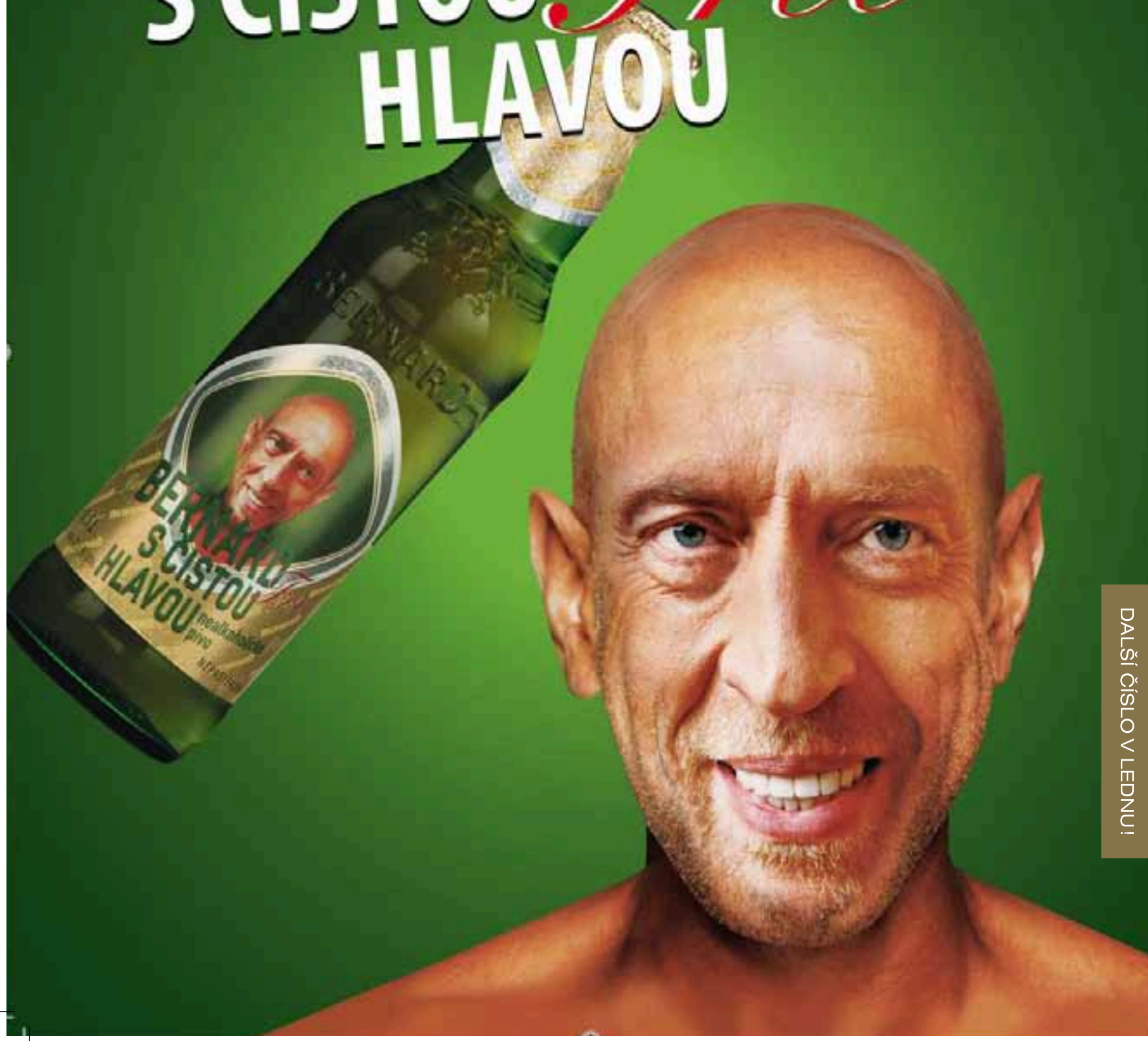

BERNARD

nealkoholické pivo

S ČISTOU *Free* HLAVOU

DALŠÍ ČÍSLO V LEDNU!

4/08

BÁRA HRZÁNOVÁ
HROŠI A DESIGN
MICHAL HORÁČEK
BETLÉM

Viastr, -leston

Stanislav Bernard
spolupřítel Rodinného pivovaru Bernard

Podzim se svým studeným deštivým počasím je čas, kdy řadu lidí přepadne špatná nálada, někteří propadnou i depresím a ztrácejí chuť do života. Někdo s tím bojuje úspěšněji, někdo méně. Počasí nás ovlivňuje, ať chceme, nebo nechceme. Jinak se člověk cítí, když je venku teplo, svítí sluníčko a všechno voní a nabíjí ho energií, jinak, když teplota klesá k nule, je zataženo, mlhavo a prší. V takovém nevlídném počasí se energie vytrácí. I já to někdy pociťuji. Ale z vlastní zkušenosti vím, že se s tím člověk dokáže vyrovnat, že na špatné nálady a splín existuje lék. Třeba mně pomáhá sport. Pokud zrovna neprší, pořádně se obleču a vyrazím na kole někam do přírody. Vyčistím si hlavu. Anebo si jdu zahrát fotbal, tenis. Určitě pomůže i zatopit si v krbu a strávit večer s dobrou knížkou nebo s přáteli nad lahví dobrého vína či piva. Vyrazit do kina, na koncert, do divadla... To všechno je lepší a užitečnější než jenom sedět a dumat nad tím, že je škaredě a že v takovém počasí nic nemá smysl. Přitom to může být úplně naopak – porvat se s tím a řešit věci, které umíme ovlivnit. Nenechat se převálcovat mlhami a blbou náladou. Každá, byť i malá věc, kterou dobře uděláme, nám zlepší náladu a navíc se něco pohne dobrým směrem.

„Držte se...“

vlastní cestou 4/08

obsah

říjen – listopad – prosinec

editor

Boris Dočekal

redakce

Stanislav Bernard

Zdeněk Mikulášek

Markéta Navrátilová

design

Štěpán Malovec

jazyková poradkyně

Věra Bláhová

tisk

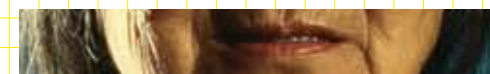
Tiskárna David, s. r. o.

vydavatel

Rodinný pivovar Bernard, a. s. // www.bernard.cz

Magazín Vlastní cestou vychází čtvrtletně. Chcete-li jej dostávat do poštovní schránky, navštivte www.bernard.cz (hlavní menu > zábava > formulář, který vyplníte a odešlete). Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na pivovar@bernard.cz

Magazín Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 14164

fotografie na obálce > Štěpánka Stein a Salim Issa

04 _ Potřebuju svobodu a čerstvý vzduch rozhovor s Barborou Hrzánovou	29 _ Zdánlivě jsem se rozhodl... Michal Horáček na křižovatce
10 _ Hudební festival 2008 fotoreportáž	30 _ Z pivovaru informace
11 _ Praktická elegance pohled	32 _ Za pivem do Londýna pivní zajímavost
12 _ Lahůdka ze světa designu	33 _ Finská sauna fejeton Jaroslava Rudiše
15 _ Soňa dává dárky povídka Daniely Fischerové	35 _ Salám Betlém reportáž
18 _ Gastro Top 100 informace z pivovaru	38 _ Hrad Kámen Humpolec a okolí
19 _ České pivo / Naše pivo úspěchy pivovaru	
20 _ Little Hanoi exkluzivní fotoreportáž	
26 _ Chceme být jini rozhovor s Vladimírou Mrázovou	

rozhovor

text Boris Dočekal
foto Markéta Navrátilová

Potřebuju svobodu a čerstvý vzduch

> říká herečka Barbora Hrzánová

Vždyť my jsme takoví šašící, kteří mají tu výhodu, že si na jevišti skotačí a lidi jim tleskají a platí za to.

Jak to děláte, že vždycky s mladistvým elánem vtrhnete na jeviště a rázem je vás ho úplně plné?

To musím. Když si lidi zaplatili, přeče se nebudou dívat na nějakou starou, unavenou a nešťastnou paní... A dělám divadlo ráda; kdyby tohle povolání člověk nedělal rád, byl by naprostý šílenec. Ono zase tak moc výhod nemá. Pro mě je ta asi největší a nejdůležitější, že dělám něco, co mám opravdu ráda. A lidi mi to vracejí, chodí na mě a já tím pádem můžu dál dělat to, co mi působí velkou potěchu. Jinak ale herectví opravdu žádné velké výhody nemá, ani finančně, ani společensky.

Nepřeháníte? Herci jsou oblíbení a v televizních soap operách si přeče vydělají dost.

Společensky jsou herci buď přeceňovaní, nebo podceňovaní a ve velké míře jsou využíváni nebo zneužíváni. Prostě když si někdo myslí, že je potřeba něco udělat, tak se tam nasadí šašící. A výdělky v seriálech? Nejsou to žádné miliony.

Nejste zrovna seriálová herečka, ale přeče jen – šla byste do některého z těch nekonečných opusů?

Určitě ne. Ne proto, že bych měla na takový typ seriálu nějaké vyšší nároky. V pořádku, je to spotřební zboží. Nešla

bych do toho kvůli sobě, zahubilo by mě to. Zničil by mě ten zrychlený způsob práce, na který nejsem stavěná. A být vázaná televizní produkcí tím, že se upíšu třeba na tři roky, bylo by po mé svobodě, po tom čerstvém, proudícím vzduchu, který potřebuju. Pro mě je něco takového nepředstavitelné, takový čas nikomu nedám.

Kvůli svobodě jste šla na takzvanou volnou nohu, přesto nestýská se vám někdy po té stále židličce v divadelní šatně?

Ne. Už jsem se opravdu zahnízдила ve svobodě, v tom, že jsem svou vlastní paní, v luxusu, že si můžu vybírat, s kým budu pracovat a s kým ne. Tohle stojí za všechna rizika, která s sebou nese volná noha – nemáte žádné sociální jistoty a za sebou odbory a tak dál. Ale za těch devět let jsem si tak zvykla, že si dost dobře neumím představit, že bych nad sebou zase měla řád trvalého angažmá. Nechci, aby se mnou někdo mohl manipulovat. Abych musela zrovna s tímhle pánem trávit drahocenné, prchavé chvílky svého krátkého života. Ztrácet čas s támhle tou paní, se kterou si nemám co říct...

Nebo hrát v nějaké hře, která vás moc nezajímá?

To je to nejmenší. Je mi celkem jedno,

v čem hraju, samozřejmě pokud to neodporuje mému estetickému cítění. Třeba ta dnešní cool dramata, některé německé věci, kterým se říká fekální divadlo. Nic proti tomu, někomu to vyhovuje, někdo na ty hry dokonce i chodí, ale já bych v nich hrát fakt nemohla. Jinak ale pro mě není ani tak důležité, v čem hraju, ale s kým pracuju.

Neriskuje herec bez angažmá až příliš?

Samozřejmě že volná noha je velký risk. Taky není pro každého, každý na ni nemá povahu. Jsou i vynikající herci, kterým když seberete divadlo, ten ferman s daty zkoušek a představení, opravdu umřou. Třeba Karel Höger. Na protest proti tomu, že Vlasta Fabiánová dostala výpověď v Národním divadle, dal taky výpověď a oni ji přijali. Druhý den ho hospitalizovali a třetí den umřel.

Kdo z herecké branže vás nejvíc ovlivnil?

Josef Kemr. Věnuju mu každé představení, vždycky na něj myslím a posílám mu hodně pus. Do Národního divadla jsem nastoupila hned po škole. Nevím, jak se to stalo, ale začala jsem hodně hrát právě s panem Kemrem milenecké dvojice, takové srandovní; v mém případě to jinak ani nejde. Bavili jsme se. Jednou jsem mu řekla – je vám jasné, že začínáme novou éru, jako bývala Kolářová s Hanzlíkem,

Bára Hrzánová – srpen 2008

tak teď je tou ústřední mileneckou dvojicí Kemr a Hrzánová? On se se mnou – a ještě se Simonou Postlerovou – začal kamarádit jako se sobě rovnými kolegyněmi. Zpětně se ptám, jak se to vůbec stalo. Proseděli jsme hodiny a hodiny v divadelním klubu a mluvili o politice, o víře, o herectví... Hráli jsme spolu ve hře Ze života hmyzu a já úplně zblízka viděla, jak dělá gesta, vede pohyb, jak pracuje s energií kolem sebe. To všechno jsem bezplatně dostávala přímo od Mistra. V Hrdém Budžesovi mám asi deset míst, která jsou pro něj, protože normálně hraju Kemra. I Radek (Radek Holub, manžel Bary Hrzánové) někdy říká – dneska jsem tam šoupnul Kemra, což je takový náš terminus technicus pro určitý způsob hraní.

V Hrdém Budžesovi jste vystupovala jako osmiletá holka, trochu zvláštní, ne? Neváhala jste vzít tuhle roli?

Přiznám se, že jsem vůbec neváhala kvůli

věku. To mně nepřišlo divné. Spíš jsem se rozmýšlela, protože to bylo strašně moc vyprávění, strašně moc textu v ich-formě. Říkala jsem si – koho bude bavit, když budu pořád jen vyprávět a vyprávět... Ale samotnou mě teď až zarazilo, že jsem to brala tak, že ten věk je vlastně normálka.

Říkáte vyprávět, ale určitě by to při vašem temperamentu nebylo tak, jak se před lety dělalo monodrama. Na jeviště přišla herečka, sedla si do křesílka a mluvila a mluvila a nejvýš u toho popíjela kafičko.

Ale stejně mi právě tohle přišlo jako největší zádrhel zkoušení, dokonce se mi zdálo, že to asi nebude průchozí. Proto jsem taky trvala na tom – původně to opravdu mělo být monodrama, aby tam přidali aspoň dvě figury. Říkala jsem, že to nemám ráda jako divák, natož abych vystupovala sama. A jak budu jezdit na zájezdy? S kým si budu povídat? Jak si to

představují, že mě samotnou uvrhnou do auta a pak někam přijedu, sama tam promluví a zase sama pojedou domů? Irena Dousková na to přistoupila a opravdu dvě postavy připsala. Zaplatí pánbů za to, protože si myslím, že bez jejich vstupů do téhle šílené akce, už by se dneska Budžes nehrál.

Malá Alena Součková je svým způsobem potíživka. Tuším, že i vy jste v dětství dělala potíže. Nebo ne?

Teď to asi bude znít blbě, ale já jsem odmalička pravdomluvný člověk. Navíc neudrím žádné tajemství. Předem všechny varuju, že nechci vědět nic, co nemám nikomu říkat. Já pak nevím, co jsme slíbila, že neřeknu, a způsobím tím nějaký velký karambol. Takhle kombinace byla za bolševika smrtelná. Žili jsme tak, že doma se říkalo něco, co se nesmělo říkat venku, a už vůbec ne ve škole. Jak jsem byla pravdomluvná a bez

Barbora Hrzánová
1964*

Vystudovala pražskou DAMU, byla členkou souboru Národního divadla i Divadla Na zábradlí. Nyní je na volné noze. Hrála v řadě úspěšných filmů jako Díky za každé nové ráno nebo Requiem pro panenku. Za roli v Čechovově Rackovi získala Cenu Alfréda Radoka a v posledních letech exceluje v divadelním představení Hrdý Budžes. Věnuje se i muzice – v kapele Condurango. Žije s hercem Radkem Holubem, se kterým má syna Antonína.

schopnosti udržet tajemství a navíc prudší povahy, jsem dá se říct samovznětlivá, to všechno způsobovalo střety se světem dospělých soudružek učitelek. Prostě to nešlo dohromady. Ale jinak jsem poslušná. Když mně někdo, o kom si myslím, že by mohl být můj učitel, zadá úkol, tak ho plním; dokud mi ho třeba zase neseberou.

Poslušná? Nějak mi to na vás nesedí. Stejně jako to, že jste konzervativní, jak jste mi kdysi řekla. Tipoval bych vás spíš na lehce ulítlou progresivistku.

Já klamu tělem. Kde nejsou jasné vymezená pravidla, nastane anarchie. A progresivní už dávno nejsem, i když jsem pořád ochotná ke spoustě věcí. Ale opravdu mám ráda pořádek. A obyčejné rodinné a kamarádkové vztahy, bez nějakých extravagancí.

Jak reagujete, když po vás režisér chce něco, co se vám nelíbí? Co podle vás třeba není v souladu s postavou, kterou hrajete?

Pracuju s lidmi, kterým důvěřuju. Ale samozřejmě se i tak mockrát stalo, že se mi něco nelíbilo. Když je ale herec chytrý, řekne – ano, pane režisére, teď mi to došlo, a udělá to tak, jak režisér chce. Nestaví se proti. A režisér je spokojený. Ale on má

v tu chvíli spoustu dalších starostí a herec si to nakonec stejně zahraje tak, jak bude chtít. Musím říct, že jsem úplně alergická na to, když někdo říká – tohle by má figura v životě neudělala. Odcházím a chechtám se, protože na divadle je všechno možné. Vždyť my jsme takoví šašáci, kteří mají tu výhodu, že si na jevišti skotačí a lidi jim tleskají a platí za to. Vždyť to je úžasné. Proč by zrovna tahle herečka nemohla v nějaké chvílce poskočit na levé noze, když se to tak režisérovi líbí? Proč si a priori myslet, že má figura je tak strašně závažná, že nemůže poskočit, protože by se zbořila celá inscenace a veškerá kultura přišla vniveč? No, není to sranda?

Před sedmi lety jste mi řekla, že byste klidně šla dělat i něco jiného, třeba se starala o zvířata. Pořád to platí? Dokázala byste po čtyřicítce úplně změnit svou profesi?

Umím si představit, že dělám něco v přírodě. Já věci moc neplánuju, nechávám je plynout, jak přicházejí. Vždycky, když je takzvaně nejhůř, v legraci říkám, že existuje podnik Sady, lesy, zahradnictví a že bych mohla chodit s hráběma po Petříně. Na to mám dostatečnou inteligenci i fyzickou sílu.

Čili umím si představit něco jiného, ale zatím nemám, zaplat'pánbů, důvod měnit své povolání. Pořád ještě mě baví a uživí mě.

Asi mě nebudete vyvádět z omylu, když řeknu, že byste se nikdy nepustila do politiky?

To rozhodně ne (*dlouhý smích*).

Ale kdybyste si to čistě teoreticky představila, o co by vám vlastně šlo?

Úplně nejdřív bych zakázala komunistickou stranu. To by mi stačilo.

To byste dneska prosadila v parlamentu jen těžko...

Měla bych takovou malou juntou (*smích*). A na sociální demokracii bych si taky posvítila. Ale já bych do politiky opravdu nešla. Pochybuju, že zrovna ona je tím správným místem, kde se dají dělat nějaké světlé, průzračné činy. A to si nemyslím, že by politika byla jen svinstvo. Jde vlastně o umění kompromisu a vyjednávání, schopnost i z té nejstrašnější situace vytěžit pro myšlenku, kterou chce politik prosazovat, maximum.

HUDEBNÍ
FESTIVAL
V HUMPOLCI
2008

Praktická elegance | Nová Škoda Superb se představuje

Značka Škoda je spojena s chytrými řešeními, příjemnými a vtipnými detaily a výhodným poměrem ceny a nabízené hodnoty. Nová generace modelu Superb tyto hodnoty posouvá ještě dále. V rámci značky stanovuje nová měřítko v oblasti designu, jízdních vlastností a kvality zpracování a materiálů; v rámci třídy pak boduje v oblasti komfortu cestování a nabídky prostoru pro cestující i jejich zavazadla.

S novým modelem představuje značka Škoda také zcela nový koncept „dva v jednom“, jehož hlavním prvkem je dvoudílná konstrukce pátých dveří TwinDoor se samočinným dovíráním, která zachovává eleganci klasické koncepce karoserie sedan a zároveň výrazně zlepšuje přístup do zavazadlového prostoru a zvyšuje variabilitu interiéru.

Tým designérů dostal při navrhování novinky velkou svobodu. Nový designérský jazyk automobilky Škoda se odráží například v trojrozměrně tvarované masce chladiče. Klíčovým prvkem designu přední části vozu jsou světlomety, které využívají moderní konstrukci a současně dodávají novému vozu image technicky vyspělého produktu. Na zádi se prolis pro poznávací značku přestěhoval z víka zavazadlového prostoru do nárazníku a uvolnil tak místo pro velké logo Škoda. Dvoudílné zadní světlomy zůstávají věrně definovaným zásadám designu značky Škoda: ve tmě svítí v typickém tvaru písmene C.

Z interiéru vlajkové lodi mladoboleslavské automobilky dýchá komfort, prostornost a kvalitní dílenská zpracování. I přes zmenšení rozvoru oproti předchozí generaci došlo ke zvětšení již tak skvělého prostoru pro nohy cestujících vzadu o dalších 19 mm, přičemž sedadla neunaví ani po dlouhé jízdě. Pobyt uvnitř vozu zpřiměňuje nejen výkonná ventilační soustava, nově také s výdechy v B sloupcích, ale i taková zdánlivá drobnost, jakou je silikonová brzda u sklopných stropních madel.

Pětihvězdičkové ocenění v nárazových testech nezávislé organizace Euro NCAP potvrdilo, že nová generace modelu Superb plní s rezervou požadavky na bezpečnost moderního vozu. Ke standardnímu vybavení vozu Superb patří sedm airbagů: přední a boční pro řidiče a spolujezdce, hlavové a nově také kolenní pro řidiče.

Bezpečné jízdní vlastnosti, a to zejména v krizových situacích, zajišťuje vyspělá konstrukce podvozku. Všechny čtyřválcové motory jsou přeplňované turbodmychadlem, takže dosahují na svůj objem vysokého točivého momentu, dostupného v širokém spektru otáček. Kromě mechanických převodovek jsou k dispozici také automatická dvouspojková ústrojí DSG s výjimečně rychlým a jemným řazením při zachování velmi příznivé spotřeby paliva.

U automobilů této třídy očekávají zákazníci zejména orientaci na eleganci a komfort, nový Superb k nim ale přidává také praktičnost, typickou pro všechny vozy Škoda. Seznam standardních i příplatkových výbav je příjemně obsáhlý; výhodou je, že až na drobné výjimky není nabídka prvků výbav vozu Superb vázána na pakety nebo motorizace, proto si každý zákazník může svůj vůz uzpůsobit vlastním potřebám. Již základní verze za 599 900 Kč obsahuje například 7 airbagů, stabilizační systém ESP nebo klimatizaci Climatic s automatickou regulací.

Od výbavy Ambition je Superb standardně vybaven Bi-Xenonovými světlomety se systémem AFS, který samočinně přizpůsobuje osvětlení před vozidlem různým jízdním situacím. Výjimečným a všeobecně velmi zřídka dostupným prvkem výbav je parkovací asistent, který je schopný při dodržení určitých podmínek sám zaparkovat vůz do řady stojících automobilů. Novinka s okřídleným šípem ve znaku je jednoduše velký vůz s velkým potenciálem.

S hroší silou

Možná jste je už viděli; dva mladé muže na speciálních trialových kolech poskakující po různých zídkách v okolí náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze. Ne, tihle chlapci nepřišli ničit kulturní památku. To si jen dva z nejlepších mladých designérů protahují těla a větrají hlavu. Radim Babák (36) a Ondřej Tobola (27) tvoří designérsko - architektonickou dvojici Hippos (Hroši), která letos oslavila pětileté výročí své existence. Jejich spolupráce začala docela nevinně; Radim tehdy spolupracoval s manažerem Romanem Soukupem na značce Magnum Design a Ondřej jim s některými projekty pomáhal. „Postupem času jsme zjistili, že máme podobný názor na spoustu věcí, máme stejné koničky, posloucháme stejnou hudbu. A tak jsme nakonec zkusili pracovat společně a funguje nám to do dnes,“ říká Radim Babák.

Podobný způsob uvažování v architektuře i designu je důkazem symbiotické spolupráce obou autorů. Právě ono specifické řešení tvoří jakýsi rukopis designérů studia Hippos. Nelze jej hledat v tvarech nebo barvách, ale v originálních nápadech. „Hroši“ si hrají s významy, hodnotami, našimi zvyky. A tak překvapují a nutno říci, že vždy mile. Nechybí jim totiž cit, vkus a zkušenost, které přesně vymezují prostor pro experiment. A tak nepřekvapí rozmanitost jejich návrhů; nafukovací hodiny, lampy z PUR pěny, mísa z vidliček...

K nejvýznamnějším projektům z poslední doby patří spolupráce na návrhu interiéru zatím nedokončeného projektu Národní technické knihovny v Praze, na kterém pracují s týmem architektů budovy Projektil, grafickým studiem Laboratoř a skupinou PAS. Návrh vychází ze zaměření budovy. Technická knihovna – to jsou vzorce, rovnice, tabulky a čísla. Návštěvníci knihovny se s nimi setkají doslova na každém kroku. Proto jsou na podlahách jednotlivých pater budovy barevnými valéry vyznačeny tlaky zatížení vypočítané statikem, výškové a obvodové kóty se zase objeví na fasádě, knihovnu bude doplňovat současně moderní umění. Pro knihovnu vznikly také návrhy dvou sedacích segmentů určené pro použití ve volném prostoru, ze kterých se dají sestavovat chemické vzorce.

„Nemáme ambice stát se největším studiem na světě chrlícím jeden obrovský projekt za druhým“. Velice si ceníme práce na projektech s vnímavými lidmi, kteří nehledají pouze současný trend, ale očekávají, že do projektu vložíme, kromě toho že bude funkční, ještě něco více. Dostali jsme se ke spoustě různorodých zakázek; od vínného sklepa přes rodinný dům až k designu rámu kola. Ještě se nám nestalo, že by nás práce nebavila, i když někdy to není opravdu jednoduché,“ vypráví Ondřej Tobola. Je zřejmé, že designérům Hippos nejde jen o „pěkný“ interiér nebo design, ale o návrh s příběhem, o sdělení. A to se jim daří. Jdou si za svým, vlastní cestou a s hroší silou.

interiér kliniky estetické medicíny Asklepion

Trvám a vždycky budu trvat na tom, že k tomu neštěstí došlo náhodou.

Z hlediska zákona jsem byl v právu. Z hlediska zdravého rozumu taky. Nemohl jsem přece zaměstnávat žhářku! Přesto když jsem psal výpověď Soně Hruškové, připadal jsem si hůř nežli nájemný vrah.

V každé profesi se lidé dělí na chovné a tažné. Chovní jsou talentovaní rozmazlenci, kteří si mohou dovolit prakticky všechno, protože obor do nich vkládá velké naděje. Tažní nikdy nic nového nevymyslí, na chodbách pomlouvají chovné, chodí do práce včas a makají. Soňa byla odjakživa chovná. Já byl tažné zvíře. Její šéf. A vůl.

Byli jsme jen malá parta a chystali mírně exkluzivní knížky pro jedno docela slušné nakladatelství. Já jsem starý, dávno rozvedený kunsthistorik. Soňa přišla z literární vědy. Karel, penzista, jen vypomáhal. Kafe nám vařila sekretářka Magda. Trochu svévolně jsem přibral novináře Jarka, který se zapletl do jakési mafiánské kauzy a chtěl mít na čas pauzu od novin.

Soňa bývala kouzelná lampa naší redakce. Měla útočnou zvědavost opic a slovní zásobu jak Shakespeare. Vynikala loveckým čichem na různé tajemné vlivy, které z knih dělají události sezon,

Pleskla mi rukopisem o stůl a šla pryč. Nerozuměl jsem jí. Knížka byla překlad a v Rusku šlo o hit. Má snad Soňa něco proti Rusům? Proti jejich trendům? Proti mně? Pak jsem si všiml, že spojila první písmena titulu šipkami. Souvislosti: Moderní ruské trendy. SMRT.

Druhý malér přišel týden nato. Koupil jsem Soně kytku narcisek. Dal jsem jí je ráno k počítači. Jen tak, aby měla radost. Soňa vešla, zadívala se na ně zúženýma očima. Potom je prudce vytrhla z vázy a svou tygří chůzí topmodelky šla stůl od stolu. U každého z nás se zastavila, zhoupla se na patách a řekla: „Ty?“ „Já nic!“ Jarek udělal komické ruce vzhůru. Soňa zůstala stát. Bylo ticho jako mezi dvěma výstřely.

„Vtipné. Ale jestli je tu někdo narcis, sebestředný, jen sám sebou okouzlený narcis, tak to nejsem já!“ oslabikovala ledovým staccatem a narvala mu mokrou kytku za triko.

Tak začalo plíživé nepřátelství mezi ní a námi, mezi ní a světem, mezi Soňou Hruškovou a vším. V redakci nastalo dusno. Cítili jsme se jak těsně po zatčení. Cokoliv jsme řekli, mohlo být použito proti nám.

Pro mě byl chleba vždycky jenom chlebem a kytku narcisek jen kytkou narcisek. Jsou lidé, kteří vidí jinak. Básníci, mystici –

– Soňa dává dárky –

i když už v příští sezoně nikdo nechápe proč. S autory jednala značně neuctivě. Z průměrných textů dělala dobré a z dobrých znamenité. Ty špatné vyhodila po přečtení dvou stran.

V době, o níž mluvím, jí bylo osmatřicet, byla stará panna a byla překrásná. Vypadala jako rákos v noci. Předlouhé stehenní kosti topmodelky, temné a věčně trochu přimhouřené oči, dokonalá pleť a smolný cop s velkou stříbrnou sponou v týle. Pokládali ji za Židovku, ale její verze zněla: Já jsem historický důkaz vpádu Tatarů na jižní Moravu!

Protože patřila mezi chovné, měla svá privilegia. Občas nepřišla týden bez omluvy a občas v redakci i spala. Nedovolili jsme si ji napomenout, protože měla skvělé výsledky. Její soukromí jsme neznali. Když se jí někdo zeptal, proč se nevdá, přezíravě máchla štíhlou paží: „Nemám čas marnit čas!“ Byla vtipná, až děsivě vzdělaná, byla ozdobou večírků a nikdy nikoho nepozvala k sobě. Míloval jsem ji tajně deset let.

Někdy zjara Soňa zpodivínštěla. Vždycky byla po tatarsku hrdá. Ale už to bylo nějak moc. Mělo mě varovat, když mi poprvé odmítla nějakou práci. Rozjízďěli jsme novou edici Souvislosti, takový ten hurá styl myšlení, který spojuje všechno se vším, trocha vědy, spousta fantazírování. Soňa dostala na starost Moderní ruské trendy. Vešla bez klepání a stála nade mnou jako gotická věž.

„Souvislosti?“ řekla. „Tak tuhleto souvislost ne!“

a ovšem paranoici. Víím, že Soňa půl života ležela v knihách a musela chápat takzvané skryté významy slov. Ale pro ni už nic nebylo tím, čím to doopravdy bylo. Z neviditelných spár existence se řinul tajný smysl. Narážky, symboly, šokující zprávy. Celý svět byl šifrovaný dopis adresovaný Soně Hruškové.

Zvlášť Jarek odnášel její útočnost. Nebylo mu ještě ani třicet a byl tažný jako já. Asi proto jsem nad ním držel ruku. Byl to jemný svědomitý mladík s tváří jak reklama na zdravou výživu. Věřil jsem, že Soňu obdivuje. Jediný z redakce jí vykal a horlivě se snažil odkoukat to její – jak říkal – neomylné redakční know-how.

Jarek měl pár nervózních tiků. Třeba si při práci mimoděk zouval a obouval boty a občas roztržitě vyšel v ponožkách. Nebo si sundával hodinky. Když se dostal do rozpaků, třel si špičku nosu. Soňa ho dlouho elegantně ignorovala. Proto mě ohromil ten její nečekaný výpad. Cítil jsem za Jarka jistou odpovědnost, protože jsem ho do týmu přizval já.

„Soňo, netrap toho kluka tolik,“ poprosil jsem ji velmi zlehka, „on přece není žádný narcis, ať už tím myslíš, co chceš. Je to vyplašený mladý tele a přetřh by se, aby se ti zavděčil!“

Soňa se na mě podívala zdola. Pak mě přátelsky popleskala dlaní. „Tys byl vždycky slepej, kamaráde. Já vidím věci, jaký jsou.“ Ráno uvízla Soňa ve výtahu, zmeškala schůzku se sponzorem a celý den šířila nekld jako stožár vysokého napětí. Když jsem ji

1 Sss!01	7 Lampa PUR
2 Cena ČEZ	8 Národní technická knihovna
3 Instalace výstavy CZ 100, Stockholm	9 Lednice Red Bull
4 Koox kompozit	10 O2
5 Žaltář pro klášter Abbye Notre Dame De Sept – Fons	11 Šest + jedna
6 Tři	12 Rodinný dům v Humpolci

pozdravil, ani neodpověděla. Pak mi zavolala v deset večer, abych hned přišel do redakce, že se jí stalo něco neslýchaného. Byla tam sama a tvářila se jako velitel popravčí čety. Třesoucí se rukou ukazovala na Jarkovy hodinky, které ležely na její pracovní desce.

„Ty jsi tu šéf. Buď půjde on, anebo já!“

„Co blázníš, Soňo?“

„Tak vulgární nabídka! Nechápeš, jak mě urazil?“

Doopravdy jsem nic nechápal. Vtom jsem viděl, že Soňa si pod stolem zouvá a nazouvá boty. Bylo zřejmé, že její hlava o tom nemá tušení.

„Mně nebude takový... takový... maturant!... nabízet hodinový hotel!“ vybuchla ta skvostná Tatarka a rozplakala se. Bylo to poprvé v životě, kdy jsem ji viděl plakat. Už tehdy jsem měl poznat, co se děje. Ale pošetilá láska mě zcela zaslepila, tak jsem tam s ní seděl, držel její krásné ruce ve svých – ach! – a zkoušel jí vymluvit něco, co já hlupák pokládal jenom za pošetilost.

„Holčičko, brzdi! Jsi přepracovaná. My jsme proti tobě všichni jednoduchý jako lidoopové. Pro nás jsou hodinky prostě hodinkama. Nesnaž se pořád vidět za roh! Nikdo ti tu přece nechce ublížit.“

Postupně se trochu uklidnila, uvařili jsme si kafe a bavili se o pracovních věcech. Zase to byla ta bystrá, vtipná Soňa jako dřív. Náhle pobaveně řekla: „Víš, na co jsem přišla? Svět je obrovská edice Souvislosti. Všechno má vztah se vším, vid?“

„Jak to myslíš?“

„Je to, jako když se učíš číst. Já jsem to dřív taky nevěděla.

Chodila jsem jako negramotná, a teď mi všechno dává smysl. Svět je text.“

„A... léká tě to, Soňo?“

„Vůbec! Je to úžas! Svět je totiž geniální. Významy do sebe zapadají... jako matřjošky.“ Po mnoha dnech se zdála skoro šťastná. „Svět dokonce dělá slovní hříčky! Víš, proč jsem uvízla ve výtahu?“

„Proč?“

„Za trest! Moc se vytahuju.“

„A jdi! To je náhoda!“

„Ne, ne! Žádná náhoda neexistuje. Náhody jsou žerty, humor vesmíru.“ Zasmála se. „S tím výtahem to byla pravda. A s těmi narciskami taky. Promiň, že se vytahuju. Vždycky jsi na mě tak hodný! Cítíš totéž jako já?“

„A co, Soňo?“

Vzala mi hlavu mezi dlaně. Srdce mi bušilo až v krku.

„Úžas. Život je tak prázdný, když v něm není za mák úžasu.“

Byl to první dotek, něžná výzva. Naděje mě zalila jak příliv.

„Děvče,“ začal jsem neobratně, „člověk se ale může plést. Ty narcisky neznamenaly nic jiného, než že jsem ti chtěl udělat radost. Však víš, že tě miluju, vid?“

Šťastný výraz rázem zmizel. Soňa jako by dostala ránu mezi oči.

„Tak byly od tebe, aha,“ řekla tónem zklamaného děcka. Prstem si

třela špičku nosu. Byl jsem lidoop, a neluštil jsem všechno jako rébus. Deset let lásky mi ale zbystřovalo smysly. Pochopil jsem, do koho se hrdá Tatarinka zbláznila.

Napětí v redakci houstlo. Autoři si začali na Soňu stěžovat.

Vpisovala jim do textů nápady, které neměly hlavu a patu.

Vypínala mobil vprostřed slova. Někdy seděla celé hodiny bez hnutí a dívala se ne na Jarka, ale kamsi do něj nebo za něj, nezaostřeným a prázdným pohledem.

Nikdo si netroufl na pojmenovat, ale už se to nedalo popřít. Jen Jarek jako by netušil, co se děje, a začal si hloupoučké telecí pletky s Magdou. Soňa si zouvala a nazouvala boty pořád častěji.

Já si jen tiše zoufal. Trápilo mě, jak se zesměšňuju, jak chodí týden v jednéch zablácených punčocháčích, jak si cosi tiše brebentí. Žárlil jsem, to nepopírám, ale přitom jsem cítil i závist. Záviděl jsem jí ten úžas, i když to byl blud. Už nás neprovokovala, plula kolem jako akvarijní ryba, vzdalovala se nám pořád víc. Taky bych rád viděl víc než banality, rád bych věřil, že svět hýří humorem a smyslem, ale jsem nudný tažný skeptik. Já v žádný smysl věřit neumím.

Nabídl jsem jí malou dovolenou.

„Dovolená, dovolená...“ zamumlala nepřítomně. Dlouho ťukala tužkou o stůl. Pak zašeptala: „Dovoluješ mi to? I když...? To jsi velkorysý.“ Seděla a já stál přímo nad ní. Náhle mi dětsky položila čelo na hrud. „Ale já si to dovolit nedokážu, víš?“

Ztrácel jsem k Jarkovi všechny sympatie. Byl tak zpitý úspěchem s malou sekretářkou, že vůbec nevzal na vědomí Sonin stav. Majetnický bral Magdu kolem ramen, pil s ní kolu jedním brčkem a oba do ní bublali jak rozjívené děti. Soňa měla pravdu. Je to sebestředný, jen do sebe zahleděný narcis. Proč jsem si toho nevšiml dřív?

Pravé neštěstí se stalo v květnu. Vzadu na patře je malá kuchyňka. Máme dohodu, že každý smí sníst, co tam zrovna najde, a nikdo si jídlo neoznačuje. Soňa zůstala v redakci v noci sama. Otevřela ledničku a našla přeříznutou hrušku. Co se stalo pak, jsou jenom dohady. Zkusila spálit veškerý svůj oděv. Možná to měl být očistný oheň. Noční vrátný ji našel vzlykat nahou mezi plameny.

Zavolali nejdřív hasiče, pak policii a nakonec i mě. Nezbylo mi nic jiného než je přesvědčit, že teď musí zavolat sanitku. Soňa už neplakala. Seděla nahá na zmáčené zemi a rytmicky tloukla hlavou do zdi. Nevypadala zoufale, jen zamyšleně. Měla ten soustředěný, za obzory jdoucí pohled, s nímž jsem ji léta vídal hledat přesné slovo do textu. Několikrát jsem přes ni přehodil svůj kabát, ale vždycky ho setřásla jako zbytečnou přítěž. Bylo mi strašně. Přijel doktor, píchl jí injekci a odvezli ji na psychiatrii. Škoda činila několik set tisíc.

Pak uplynulo sedm měsíců.

V redakci jsme o ní skoro nepromluvíli. Úspěšně jsme si navzájem předstírali, že si na ni vzpomínáme jenom matně.

„Á, ta...“ Autorům jsem tvrdil, že si vzala tvůrčí dovolenou.

Na policii pozvali k vysvětlení události mě. Snažil jsem se Soňu bránit. Dvakrát jsem ji byl navštívit v léčebně, ale nikdy mě nechtěla vidět. Nakladatelství s ní ukončilo pracovní poměr. Podepsat jsem to ovšem musel já.

S jejím odchodem zázračná lampa zhasla. Edice Souvislosti vyšuměla sama. Proměnili jsme se v nudnou partu vysloužilců bez chuti a bez zápachu, která fungovala jenom na principu setrvačnosti.

Blížil se Štědrý den a na patře byl obligátní mejdan. Pozdě večer v kuchyňce zůstal jen Jarek, Magdička a já. Už jsme se chtěli vydat domů – oni spolu a já jako smutný singl –, když vtom se zprudka otevřely dveře a v nich stála Soňa Hrušková. Vlekla obrovitý kufr. Je-li to možné, byla ještě krásnější než dřív. Zhubla, tatarské kosti se jí ostře rýsovaly pod pobledlou pleť, působila jako mistrný grafický list. Rozhlédla se a bez úsměvu řekla: „Přinesla jsem vám dárky k Vánocům.“

V ustrnulém tichu otevřela kufr a vytáhla z něj pytel briket.

Obřadně je vysypala na stůl mezi chlebičky.

„Vítej, Soňo!“ zahlaholil jsem zcela nesmyslně. „To je dost originální dárek! Co... co to má znamenat?“

„Ty nevíš?“ zeptala se přísně. „Mysli! Kdo dostává uhlí? Ten, kdo zlobil. Ten, kdo byl moc zlý.“

„A dej pokoj! Pojď si s náma zlobidlama ťuknout!“ zkusila to přiopile Magda, ale nedostalo se jí za to ani pohledu. Jarek jí položil ruku kolem ramen, jako kdyby ji chtěl chránit. Soňa vyndala z kufru tři balíčky zabalené v lesklém papíru. Každému z nás podala jeden. Na žádné děkuji nereagovala. Zavřela prázdný kufr a pak pohlédla přímo na Jarka: „Sbohem. Vidíme se naposledy. Žádná škoda, že?“

Dveře klaply. Narcis se hloupě zasmál. Už jsem málem pozapomněl, jak moc ho nemám rád.

Proti mé vůli otevřeli další láhev a pak jsme všichni rozbílili balíčky. Dárky byly značně kuriózní. Magda našla hlavolam, kterému se kdysi říkalo Rubikův had. Jarek dostal starý vojenský kříž s nápisem Für die Tapferkeit In Memoriam, tedy posmrtný řád za chrabrost. Já jsem bezradně mnul v prstech zrezavělou nábojnicí.

„Hlavolam? Proč mně dala hlavolam?“ zamračila se dotčeně Magda. „To mi chce říct, že jsem blbá? Že si mám lámat hlavu, jo?“

„Chce říct, že jsi had. Had z ráje!“ usoudil ten její fešák, zvedl jí ramínko podprsenky a zapéroval jím. „A já jsem hrdina!“ Žertem si připnul řád na poklopec, pak vztyčil nad poklopцем palec.

„K poctě zbraň!“

„A to sis všiml, že ten řád je až posmrtný?“ neodpustil jsem si.

„No tak jsem padlý hrdina! Bum!“

Padl do klína Magdičky a zavřel oči.

„A co váš dárek, pane doktore? Co jste vlastně dostal?“

„Ale... nějakou divnou starou patronu.“

„A co to znamená?“

„To nevím,“ odpověděl jsem co možná suše.

„Že je divnej starej patron!“ prohlásil v návalu posmrtné inspirace Jarek. „A to má ta baba pravdu. Šéfe, zastřel se!“

Už jsem tu nechtěl být ani minutu. Nesnášel jsem tohle vtipkování. Přistoupili jsme na Sonin ničivý způsob myšlení, na víru v symboly a slovní hříčky a mým steskem začal prosakovat hněv. Ne, děvče, svět není hádankářská soutěž! Žádný skrytý význam nemá! Všechno jsou jen bludy. Skutečnost je němá, bohužel.

Vzal jsem si kabát a klobouk.

„Jdete taky?“

„Vystřel, starej patron!“ zahulákal Jarek s odpornou drzostí jednoho promile v krvi. „A zamkni hlavní dveře! Já tady s tím hadem hodlám padnout za chrabrost.“

Toho večera už nedojeli domů. Jarek řídil a dostal smyk. Magda utrpěla zlomeninu spodiny lebeční, ale prý z toho vyvázne bez následků. Jarek byl na místě mrtvý.

Trvám a vždycky budu trvat na tom, že k tomu neštěstí došlo náhodou. Nevěřím, má drahá Tatarinko, že náhody nemají v řádu světa místo, že jsou to jen žerty vesmíru. Bez tebe ztratil můj život smysl. Sedím v redakci sám a připadám si jako vypuštěný rybník. Kutálím rezavou patronu v prstech. Uvítal bych náhlý výstřel do zad, ale čeká mě jen řada dalších roků a nebude v nich za mák úžasu.

Motivační soutěž je určena všem hospodám, barům, restauracím, hotelům a kavárnám, kde se čepuje nepasterizované pivo Bernard. Jejím smyslem je objektivně hodnotit kvalitu piva a nejlepší účastníky náležitě ocenit. Třetí ročník soutěže se setkal s velkým zájmem – zapojila se do ní většina provozoven z České i Slovenské republiky. Na slavnostním gala večeru v Humpolci bylo vyhodnoceno **126 nejlepších** „bernardovských“ restaurací z ČR a SR, které získaly certifikát kvality ošetření a podávání piva Bernard a věcnou cenu. Maximálního počtu 900 bodů dosáhlo 70 restaurací:

Pohostinství U Havlíčků	Restaurace Na Rynku	Restaurace Kiosek Štáb	Restaurace Rozkvět	Kavárna U Čarodějky	Herna Bar Kanál	Byblos Club	Restaurace Pod Radnicí	U Lukase	Restaurace Dolejší Mlýn	Střelecký klub	Sedlácký Dvůr	Maha 4 all	Obecní restaurace	U Bílého konička	U Pivovaru	Hospoda Růženka	BAR TEČKA CZ	Hospoda Na Rozcestí	Hotel Zlatý potok	U Sestřiček	Penzion Rokytnice	Na Parkánech	Pension Vrbas	Motorest Formanka	Kavárnička	Hospoda Pod Betonem	Duende	Restaurace Na Hřišti	Motorest U Kišky	Národní dům	Hostinec U Čiháků	Restaurace Sokolík	Hospoda Kampelička	Vinný sklípek	Pivnice U Mnicha	Hotel Jelen	Hostinec U Černého psa	Restaurace Na Hřišti	U Kuchařů	Grand restaurant	Hostinec Na Zálesi	Hotel Krakonoš	Hospoda U Komárků	Pizzerie Lenka	Slezská Krčma	Bistro Aura	Restaurace U Svahu	Restaurace Veneto	Restaurace Myslivna	Hostinec Raduňka	Restaurace Club	Hospůdka U Lípy	Roubenka U Zapadlu	Na Radnici	Krušnohorský expres	U Tří jabloní	Restaurace	Pension Selský dvůr	Nostalgie	Happy bar	BUM - BUM bar	Hospůdka Na Sadech	Restaurace Alfa	HANY - BANY	Yucatan	Restaurace Na Kině	Pohostinství U Malečků	Restaurace U Seidlů	Kouty u Třebíče	Střílky	Valašské Meziříčí	Oudoleň	Dolní Němčí	Tábor	Borovany	Prachatice	Nové Hradky	Dolní Újezd	Mirotice	Třebotov	Humpolec	Ústí nad Labem	Želiv	Pardubice	Česká Třebová	Ptsečná	Praha 5	Radkovicce	Kounov	Čaladná	Rokytnice	Polička	Železná Ruda	Libchavy	Česká Třebová	Dačice	Praha 1	Háj ve Slezsku	Mladecko	Horní Třešňovce	Humpolec	Frýdek Místek	Letohrad	Háj ve Slezsku	Opava	Hrádek nad Nisou	Jilovice	Zlatá Koruna	Křemže	Turnov	Humpolec	Rokytnice nad Jizerou	Rohov	Český Těšín	Třinec	Kopřivnice	Uherské Hradiště	Opava	Budišov nad Budišovkou	Raduň	Liberec	Blatno	Mříčná	Uherčice	Hora sv. Kateřiny	Opava	Bedřichov	Sněžné na Moravě	Teplice	Slapanice	Holice	Tábor	Světlá nad Sázavou	Pardubice	Brno	Rajhrad, Brno - venkov	Senožaty	Lidečko
-------------------------	---------------------	------------------------	--------------------	---------------------	-----------------	-------------	------------------------	----------	-------------------------	----------------	---------------	------------	-------------------	------------------	------------	-----------------	--------------	---------------------	-------------------	-------------	-------------------	--------------	---------------	-------------------	------------	---------------------	--------	----------------------	------------------	-------------	-------------------	--------------------	--------------------	---------------	------------------	-------------	------------------------	----------------------	-----------	------------------	--------------------	----------------	-------------------	----------------	---------------	-------------	--------------------	-------------------	---------------------	------------------	-----------------	-----------------	--------------------	------------	---------------------	---------------	------------	---------------------	-----------	-----------	---------------	--------------------	-----------------	-------------	---------	--------------------	------------------------	---------------------	-----------------	---------	-------------------	---------	-------------	-------	----------	------------	-------------	-------------	----------	----------	----------	----------------	-------	-----------	---------------	---------	---------	------------	--------	---------	-----------	---------	--------------	----------	---------------	--------	---------	----------------	----------	-----------------	----------	---------------	----------	----------------	-------	------------------	----------	--------------	--------	--------	----------	-----------------------	-------	-------------	--------	------------	------------------	-------	------------------------	-------	---------	--------	--------	----------	-------------------	-------	-----------	------------------	---------	-----------	--------	-------	--------------------	-----------	------	------------------------	----------	---------

Vítěz Zdeněk Havlíček z Pohostinství U Havlíčků.

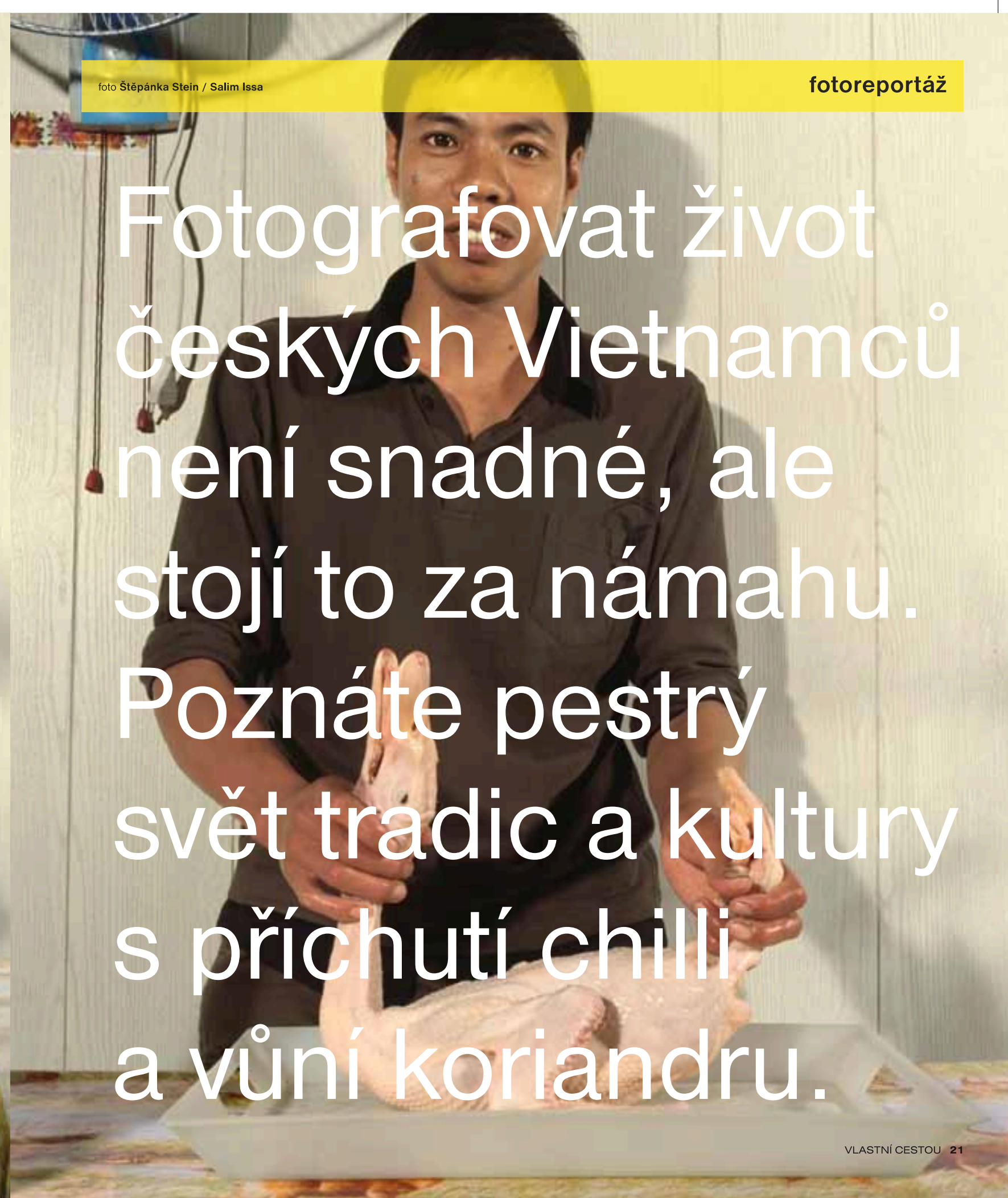
Značka Bernard získala druhé místo v novinářské anketě Naše pivo 2008. Tato anketa je jediným hodnocením popularity jednotlivých značek piv v České republice, které každoročně pořádá Český svaz pivovarů a sladoven ve spolupráci s českými a moravskými médii. Každá z hlasujících redakcí vybírá pět značek piv vyrobených v České republice a konečné pořadí vznikne prostým součtem všech hlasů. **O umístění rozhodovalo 106 zástupců novin, časopisů, televizních a rozhlasových stanic, elektronických médií i nezávislých novinářů.**

„Existuje spousta degustačních soutěží. Je dobré v nich uspět, ale do značné míry tu jde i o to, jací degustátoři zrovna rozhodují, jaké jsou jejich osobní chutě, co preferují, takže výsledek nemusí odpovídat vkusu většiny zákazníků. Novinářská anketa je výjimečná. Hlasování redakcí vyjadřuje pozici značky a zároveň i to, jak lidé vnímají chuť piva. Fakt, že v této soutěži jsme druhí hned za plzeňským Prazdrojem, považují za skvělý výsledek. Právě ten nám mnohé velké pivovary závidí a vyměnily by ho i za úspěchy v degustačních soutěžích.“

Stanislav Bernard

Fotografovat život českých Vietnamců není snadné, ale stojí to za námahu. Poznáte pestrý svět tradic a kultury s příchutí chilli a vůní koriandru.

Štěpánka Stein a Salim Issa, držitelé ocenění Czech Grand Design v kategorii módní fotografie, ve své nejnovější společné práci zachycují ve stylizované formě zástupce několika generací Vietnamců žijících v České republice. Výjimečnost a ojedinělost projektu nazvaného **Little Hanoi** spočívá v tématu, kterému se doposud u nás nikdo profesionálně nevěnoval. Jeho cílem je poukázat uměleckou formou na roli, kterou dnes u nás tato komunita hraje, a překročit práh oddělující vietnamskou kulturu od české. Na pět desítek fotografií vznikalo ve spolupráci se stylistkou a módní návrhářkou Mimi Lan v autentickém prostředí tržnice Sapa, která je dnes největší v České republice.

Chceme být jiní

> říká Vladimíra Mrázová z Vinařství Sonberk

Na viniční trati Sonberk se pěstovala réva už ve druhé polovině 13. století. V roce 2003 se dva v jiných oborech úspěšní podnikatelé rozhodli vybudovat vinařství a právě tohle místo jim doporučili uznávaní odborníci. Koupili malé vinohrady na kopci u jihomoravských Popic, odkud je nádherný pohled na Pavlovské vrchy, a také vyměňovali pozemky, aby vytvořili jeden celek. Vznikla tak značka, která si rychle dokázala vydobýt své místo na slunci. Už přivezla ocenění i z uznávaných světových soutěží (Vinalies Paris a Wine and Spirit Competition London). Marketingová ředitelka Vladimíra Mrázová se na tomhle úspěchu podílela od samého začátku.

▼
Má Vinařství Sonberk nějaký svůj slogan, podobně jako pivovar Bernard Vlastní cestou?

Máme sloganů víc a možná se za nějaký čas změní v jediný. Napadá mě, že by to mohlo být třeba – všemi smysly, ale uvidíme.

A co řekneme filozofie firmy? Chtěli jste a chcete vytvořit značku nebo podnik, který...

Který vypěstuje na vlastní úžasné poloze hrozny, co vytáhnou ze země všechno, co takhle dává, a vyrobí z nich výborná a originální vína.

Jak jste si definovali cílovou skupinu?

Lidé, kteří ho dokáží ocenit. Víno je u nás ještě pořád vnímáno jinak než pivo. Zatímco u piva

všichni vždycky věděli, o čem to je, a nezáleželo na sociální skupině, na příjmech, víno se vlastně učíme pít až po roce 1995. Naše cílová skupina ještě není úplně finální. Naše víno se nepije každý den, konzumenti si ho vychutnávají, umějí si ho užít. Jsou to spíš vzdělaní a zároveň lépe vydělávající lidé mezi 30 až 60 lety. Typický zákazník Sonberku je manažer středně velké firmy.

Čili řekneme masovější nebo levnější produkci neděláte?

Čtyřicet hektarů vinic není v Česku zase tak málo, ale na masovou produkci by to nestačilo. Vyrábíme pouze 150 tisíc lahví přívlastkových vín, která dodáváme soukromým klientům, uznávaným restauracím a hotelům – včetně té jediné s michelínskou hvězdičkou. Sonberk se prodává i v některých vinotékách, ale ne v běžných obchodech. Dbáme na vysokou kvalitu, které by mohlo uškodit špatné skladování.

A co když v některém roce nejsou všechna vína, třeba kvůli počasí, opravdu špičková?

To se samozřejmě může stát. Proto produkci rozdělujeme na dvě části – Velký Sonberk, to jsou vína opravdu špičková, trochu mohutnější, složitější, která zrají v lahvích a jsou vhodná na uložení do sklepa na tři, pět, sedm let. Vína, která na to nemají, ale jinak jsou velmi dobrá a svěží, vhodná k častějšímu popíjení, prezentujeme jako Stříbrný Sonberk.

Říkáte, že vína označená jako Velký Sonberk zrají u vašich zákazníků. Proč ne u vás, mohli byste pak už „hotové“ víno

prodávat za podstatně vyšší cenu?

Lidem například řekneme – toto je Velký Sonberk Sauvignon, víno, které ještě není úplně harmonické a musí ještě několik let zrát. Možná tři, možná sedm. My sami totiž ještě musíme tohle víno, tuhle viniči studovat, poznat všechny podmínky, vlastnosti půdy. Zákazníkovi takové víno prodáme za určitou cenu. Pokud po roce zjistíme, že víno dobře zraje, že získalo nějaké ceny ve světě, pak nastane určitý „rating“, o kterém je zákazník velmi dobře a zavčas informován.

Ale to jste neodpověděla na otázku. Nebylo by lepší – pokud samozřejmě máte kapitál – všechno víno si ponechat a prodávat ho po čase za vyšší cenu? Navíc to vzbuzuje dojem, jako byste si potenciálně vína nebyli úplně jisti a odpovědnost přesouváte na zákazníky.

Za prvé nejsme tak ekonomicky silní, abychom veškerou produkci mohli nějaký čas podržet, za druhé zatím opravdu nemáme úplnou jistotu, jaké víno za těch pět nebo sedm let bude. Může to pro zákazníka být určité riziko, nicméně cena vína, za jakou mu ji prodáváme, odpovídá kvalitě, kterou v tu chvíli víno má. Pokud se zrání jeho kvalita výrazně zvýší, zákazník na tom výrazně vydělá. A on to ví.

Když jsme u ekonomiky, objekt vašeho vinařství se zcela vymyká tomu, co je na moravských vinicích běžně k vidění. Projektoval ho špičkový architekt Josef Pleskot... Jaké byly náklady na stavbu? Předběžně padesát milionů korun. Včetně technologií.

Nezatěžuje právě takhle vysoký úvěr vlastně teprve se rozvíjející firmu?

Nešlo o klasický bankovní úvěr. Peníze poskytli investoři – majitelé. Samozřejmě je splácíme, ale podmínky jsou jiné. A je tady jedna věc, se kterou jsme nepočítali. Kvůli skutečnosti, že současná vláda vznikala velmi dlouho, se zdržely dotace od Evropské unie. Kdyby tomu tak nebylo, třicet procent z této částky by zaplatila EU, protože jde o modernizaci sklepa, v Evropě zcela standardní. Ale právě originalita stavby přispívá k tomu, že zaujme naše i zahraniční zákazníky a pomáhá zvyšovat naši prestiž i prestiž celého regionu. A o to nám jde – být jiní, odlišovat se v pozitivním slova smyslu.

Taková stavba jistě zaujme už na první pohled, ale přece jen stojí na historické vinici...

Pokud by tu stál třeba nějaký barokní objekt, určitě bychom ho citlivě rekonstruovali, ale my jsme stavěli, jak se říká, na zelené

louce. A vytvořit něco pseudohistorického jsme nechtěli. Vypsali jsme soukromou architektonickou soutěž, které se zúčastnil například i spoluvůrce Tančícího domu Vlado Milunič, ale Pleskotův návrh nakonec vyhrál.

Známé osobnosti se objevují i na etiketách vašich vín. Jak vás napadlo oslovit třeba Michala Viewegha?

Na začátku vytváření značky jsme si řekli, že by nebylo špatné ozvláštnit naše etikety, oslovit odborníky z branže i známé osobnosti, aby se vyjádřili k našim vínům. Texty odborníků jsou vinařsky věcné, naopak třeba herec Jiří Macháček je skoro až poetický. K předloňskému rýnskému ryzlinku napsal – chuťový oblouk tohoto vína je vlastně výletem z náměstí plného rozkvetlých stromů, který nás po zápletky plné lechtivé kořenité pikanterie přivádí k dobrodružství cizokrajných savan a stepí. Zkuste víno – je to tam!

Vladimíra Mrázová 1972*

Její předkové byli sedláci. I proto vystudovala Vysokou školu zemědělskou v Brně. Osm let obchodovala s vínem a pak dostala nabídku spoluvytvářet novou značku Sonberk. Ve firmě, která se rychle zařadila do absolutní špičky moravských vinařství, má na starosti obchod a marketing.

text Boris Dočekal
foto Kamil Rodinger

na křižovatce

Zdánlivě jsem se rozhodl katastrofálně

Michal Horáček
textař, publicista a podnikatel

V roce 1974 mi bylo jednadvaacet, studoval jsem vysokou školu. Strašně jsem tehdy toužil jet do Spojených států amerických. Tenkrát to ale bylo, skoro jako bych se chtěl vydat na Mars, něco téměř nemyslitelného. Přes nějaké známé se mi ale podařilo sehnat devizový příslib, ale to byl jen první nutný krok. Ještě bylo zapotřebí získat výjezdní doložku, což bylo jakési povolení od tehdejších úřadů, aby člověk vůbec mohl vycestovat. Schválit ji musel fakultní výbor Socialistického svazu mládeže. Ale jak se ukázalo, byl jsem na fakultě žurnalistiky jediný nesvazák. Předseda výboru mi s koženou tváří řekl soudruhu, my tě ale vůbec neznáme. Odpověděl jsem mu – hele, jsme přece kolegové, co to tady hraješ, vždyť mě vidíš každý den. No, ale my tě neznáme po té politické stránce, pokračoval a povolení, abych mohl o doložku vůbec požádat, mi samozřejmě nedal.

Měl jsem dvě možnosti – buď se s tím smířit a do Spojených států nejít, anebo to nějakým způsobem obejít. A právě to byla má velká křižovatka, možná největší v životě. Věděl jsem, že legálně to nepůjde, že musím vymyslet a udělat nějaký podfuk. Zároveň mi bylo jasné, že v tom případě se mi po návratu komunistický režim určitě bude „revanšovat“. Razítko jsem po velkém váhání vytvořil sám a napsal k němu – Soudruha doporučujeme. Úředníci viděli kulaté razítko a doložku mi dali.

Ovšem pak mi to režim se vši parádou vrátil – za měsíc jsem přijel z Ameriky a hned na letišti mě zatkl. Strávil jsem dva měsíce ve vězení. Bylo to dost drsné, na cele jsem byl s člověkem, který znásilnil nějaké malé děti. Kdybych věděl, že to budou „jen“ dva měsíce, asi bych to nějak strávil, jenže mě tam klidně mohli nechat léta. To byla hrozná představa. A samozřejmě mě vyhodili ze školy.

Mohlo by se zdát, že jsem na té životní křižovatce zvolil špatně. Jistě se stalo i dalším lidem, že to, co se jeví jako prohra, či dokonce katastrofa,

se později může vyjevit jako to nejlepší, co se vůbec mohlo stát. Musel jsem sice mýt černé nádoby v restauraci Alfa, bojovat s tím, jak se vyhnout vojně, a léta jsem nesměl jezdit do ciziny ani psát do novin a časopisů. Zato jsem nemusel řešit ty všechny nutné kompromisy, které si žádala tehdejší doba, která mnoha lidem přinesla drobná i vážná morální selhání. Neřešil jsem, jak psát do normalizačních novin, protože by mně stejně žádný článek neotiskli. A minuly mě i všechny ty lákačky do komunistické strany, se kterými se museli nějak vyrovnat mí vrstevníci. Já jsem byl tehdy nic, naprostá nula, o kterou soudruzi nejevili žádný zájem.

Na druhé straně jsem ale byl svobodný. Mohl jsem si psát své texty, a protože jsem tady nesměl publikovat, naučil jsem se anglicky a psal do amerických novin. Asi docela dobře, protože mi za mořem dali i jakousi cenu a později taky stipendium.

K samotné Americe – pro mě to tehdy bylo něco velkolepého. Vezl jsem s sebou i nějaké peníze, které jsem propašoval ven, takže jsem mohl tu zemi poznat, lítal jsem letadly a viděl spoustu věcí, města jako New York, New Orleans nebo San Francisco. Měl jsem už před odletem kritické – a to je slabé slovo – názory na komunismus, ale po téhle zkušenosti už mně mohli vyprávět cokoliv a já věděl, co je svobodný svět a co není. Pro mě to bylo to nejlepší, co mě v životě potkalo.

Dneska cestuju bez problémů po celém světě, byl jsem na Aljašce, v Andách, v mnoha téměř neprobádaných místech, ale mému prvnímu cestovatelskému zážitku se nic z toho nevyrovná. Už navzdýcky ve mně zůstane ten opojný pocit z faktu, že jsem dokázal překonat železnou oponu. Že jsem svým způsobem zvítězil nad tehdejšími režimem, který jsem upřímně nenáviděl.

Pivovar dokončil další rozsáhlou investici. Zprovoznil otevíračku lahví s patentním uzávěrem, vkladač a vykladač lahví, paletizátor, nové dopravní cesty přepravek a válečkové tratě pro palety, což výrazně zlepšilo provoz stáčecí linky. Náklady na stavební úpravy a pořízení nové technologie dosáhly téměř dvanácti milionů korun.

V kategorii nealkoholických piv v soutěži Dočesná v Žatci zvítězil Bernard s čistou hlavou a jeho mladší polotmavý bratr Bernard s čistou hlavou jantarový skončil hned za ním; obsadil druhé místo.

Dvě druhá místa vybojovala značka Bernard na významné degustační soutěži v Českých Budějovicích začátkem letošního léta. Úspěšné byly – Speciální černé pivo Bernard s přísadou jemných kulturních kvasinek a Bernard – jantarový ležák, také s přísadou jemných kulturních kvasinek.

Úspěch nepasterizovaného piva Bernard na žatecké Dočesné byl navíc podtržen získáním druhého místa v kategorii světlých ležáků a v kategorii polotmavých ležáků získal Bernard jantarový ležák s přísadou jemných kulturních kvasinek třetí místo.

Za pivem do Londýna

V britském pubu na člověka okamžitě dýchne příjemná atmosféra; pokud se k návštěvě nechá zlákat malovaným vývěsním štítem. Interiér hospod potěší svou většinou starobyloou či starobyly se tvářící výzdobou i spoustou výčepů zdobených hlavami s logem čepovaného piva.

Leccos však českého milovníka oblíbeného nápoje zarazí. Místo tlačných plynů, které pivo přivedou ze sudu, jako je tomu u nás, se v Británii používají mechanické pumpy. Pracují na stejném principu jako ty staré na venkovských návších. A tak se v klidu posadíte a počkejte, až obsluha dokončí své dílo. Čeká na vás totiž překvapení číslo dvě.

Rázem můžete zapomenout na slova klasika o teplotě piva ze sedmého schodu. Jste přece v Londýně. Pokud jste si objednali pivo, které má anglický rodokmen, dá se očekávat, že bude teplejší než to U Tygra. Marrně budete vyhlížet nadýchanou pěnu našich piv a také chuť bude jiná.

Ostrovní splendid isolation v kombinaci s koloniální říší se totiž v pivovarském oboru projevila produkcí odlišného a vývojově staršího typu piva – *Ale*. Jedná se o svrchně kvašená piva s vysokým podílem pšenice a jiných obilovin (např. ovsu), která se vyznačují granátovou barvou, nižším řízem, vysokou plností a hořkostí. *Ale* bylo šířeno po celém světě, protože britský koloniální voják či úředník si své pivo nenechal vzít. Vařili ho v různých podmínkách, v tropech, čemuž vyhovovala podstatně jednodušší technologie výroby oproti spodně kvašeným ležákům. Pro výrobu *Ale* se v drtivé většině využívají vysoce rozluštěné ječné a pšeničné slady. Chmel z britských ostrovů je, ve srovnání s žateckým chmelem, drsnější a má trávové aroma dodávající trochu mdlé základní chuti *Ale* ten správný kontrast.

Základním reprezentantem této skupiny britských *Ale* je *Pale Ale*. Středně silná až silná, spíše hluboce prokvašená piva s vyšší hořkostí a celou škálou barev od bronzové (*London Ale* z pivovaru Young) po tmavou barvu staré mědi (*Bass Our finest Ale*). Chuť bývá plná, sladová s výraznými ovocnými tóny. Nežrídka lze rozeznat jablečnou, pomerančovou či ořechovou příchut. Tomu odpovídá i pro našince nezvyklá pestrost chmelových, ovocných a bylinných vůní. Takle různorodost je dána místními zvláštnostmi technologií, použitými surovinami a hlavně pro každý pivovar specifickými kvasinkami.

Pokud se člověk chce ponořit do rozsáhlé nabídky ostrovních piv, nejlépe udělá, když si začátkem srpna vezme týden dovolenou a vyrazí do Londýna. Tou dobou se totiž na Earl's Courtu pořádá svátek všech, a to nejen anglických pivařů, který má zkratku GBBF. Volně přeloženo to znamená velký britský pivní festival. Během pěti dnů ho navštíví sedmdesát tisíc lidí, kteří si mohou vybrat z produkce 300 ostrovních, mnoha evropských (včetně našich) i zámožských pivovarů.

Finská sauna

Z kamen sálalo horko. Asi čtyřicetiletý, trochu proplešatělý chlápek naproti nabral vodu a polil kameny rozsvícené doběla. Zasyčelo to. Teplota vzduchu v dřevem vykládané místnosti vylétla snad na sto padesát stupňů. Rozpálená hotelová sauna na polárním kruhu. Za okny střechy města Rovaniemi, centra Laponska. Nad nimi slunce, kterému se v červenci nechce vůbec chodit spát.

„Vedro,“ povídám a chvíli je ticho. Jasně, říká se, že Finové přece nemluví. Jsou zahlobuní do sebe, do svých chmur. Asi z té samoty. Chlápek ještě jednou nalil vodu na kameny. Sykot. Horká pára se žene vzhůru. Musí tu být snad dvě stě stupňů. Peklo.

„Ty nebudeš Fin, co?“ řekne seversky polámanou angličtinou.

„Ani ne.“

Oba si otřeme čela a chvíli mlčíme. Chlápek se drbe na zádech, teče z něj pot.

Ze mě víc.

„Odkud?“

„Z Prahy.“

„Kam?“

„Do Inari.“

Pak je zase chvíli ticho. Divám se z okna. Rovaniemi je brána na sever. Dojeli jsme sem z Prahy za týden. A týden tu budeme.

„Praha. Tam je hodně lidí. Karlův most.“

„Vy to tam znáte?“

„Dávali to v norský televizi.“

„Aha.“

„Krásný město, ale žít bych tam nemohl. Jak je někde víc než deset lidí, uteču do lesa. Co bych si s nima vykládal?“

„A co děláte?“

„V lese. Ale v Norsku, lip platí. Proč chcete do Inari?“

„Zajímají nás Laponci.“

„Koho nás?“

„Mé a moji holku.“

„A proč zrovna Laponci?“

Vykládám mu, že se chceme dozvědět to, jak žijí, jací jsou. Poznat jejich mýty. A nasát místní klid.

„Jak by asi žili? Žijou a pijou. A chodí do sauny. Mýty už nejsou, ale to ticho tě může i porazit.“

„Takže žijí jako Fini?“

„Asi i jako Češi. Ty snad nepiješ?“

„Piju. Ale do sauny moc nechodím.“

Fin říká, že to je na mně vidět, že jsem po pěti minutách rudý jako rak.

„Spíš než Laponci vás čekají Japonci. Pokud chceš zažít něco opravdového,

laponského, musíš jet dál na sever. Až k nám. Do Utsjoki.

Na norský hranice. Je to jediná vesnice ve Finsku, kde je víc Laponců než Finů. Ale musel bys přijet v zimě, abys něco zažil. Abys pochopil to ticho. Abys zjistil, jak na tom jsi. V létě to zvládne i slečinka z Helsinek. To je o ničem.“

A Fin se protáhl a pak se rozpovídal o tom, jak je jejich laponská vesnice dlouhá sto padesát kilometrů a široká padesát a že stejně tak je dlouhá a široká i jejich zima, co někdy trvá osm a jindy devět měsíců, a že když přijede z práce, zaparkuje auto do garáže a sám sebe zaparkuje na dvě hodiny do sauny, kam za ním přijde manželka i dvě dcery. Občas dorazí i souseď, laponský chovatel sobů, a pijí vodku. Fin vyprávěl, že je napůl taky Laponec a že jeho děda ještě kočoval se stády mezi Norskem a Finskem, než potkal svou ženu, finskou pošťačku, a že má docela malé sobi stádo a že každý sob má jinak nařízlé uši, každý si tam nese ornament a podle toho se pozná, komu patří, do jaké země, vesnice, jaké rodině, komu přesně.

„A jakou značku teda máte?“

Fin prstem nakreslil ucho a vykousl do něj dva velké a tři malé zářezy.

A také jedno kolečko.

„Dvě kolečka má můj brácha. Tři sestra.“

„Rozumím.“

„Po večeri jdu na chvíli ven a dívám se do toho šera, protože u nás nikdy není v zimě úplná tma, jak si asi myslíš. Všechno je bílý a vše se leskne. A já se dívám do noci, občas zahlídnu mezi stromy sobi oči, zaslechnu vlka a pak přijde to omračující ticho a malinko mi křupne v jednom koleni, pak ve druhém a já vím, že musím dovnitř, že kdybych zůstal venku ještě chvíli, zmrznu. Ne léto, ale zimu v Laponsku, to bys měl poznat. Ty stromky jsou docela malé. Les u nás jsou jen vánoční stromky. Krása. Nechceš nějaký objednat?“

„Stromky máme. Ale ty soby ne.“

„Zase máte škodovky. Nekradou se, stejně jako sobi. Kde ji postavíš, tam ji ráno najdeš. Už mám třetí. První mi odrovnal los a druhou jsem odrovnal já, když jsem to vzal v zatáčce do řeky, abych nevzal svého soba. Málem jsem tam zůstal. Ale souseď mě vytáhl, měl jsem kliku, že se k nám zrovna vydal na návštěvu. Dva dny jsem byl v sauně a jsem v klidu. Ta třetí furt jezdí. I v minus třiceti.“

Fin polil kameny ještě jednou vodou. „Tady je teď tak plus tři sta třicet.“

„Taky se jde ven,“ zvedl se a hodil si utěrku přes rameno.

„Já to ještě vydržím.“

„Nedělej Fina a pojď taky. Zvu tě na pivo.“

„Na finský?“

„Na český. To finský za nic nestojí.“

Salám Betlém

Vánoční idylu si člověk vychutná třeba u slavného betlému v Třebechovicích anebo v Třešti na Vysočině, kde je jich v muzeu i v soukromých domech k vidění hned několik desítek. Zato v palestinském Betlémě, kde se Ježíš Kristus údajně narodil a kde je počátek té krásné legendy o Vánocích, moc ne. Věřící to však asi takhle nevnímají, jinak by jich do města právě na vánoční svátky nejezdilo tolik.

Palestinský Betlém má smůlu. Být tohle kultovní místo někde v Evropě, jeho obyvatelé by si v pohodě žili z bohatého turistického ruchu. A samozřejmě nejen o Vánocích. Každý den by přijížděly desítky autobusů a místní obchodníci, hoteliéři i majitelé restaurací by slavili hotové žně. Ale město, které dalo jméno oblíbeným českým betlémům, si kromě svátečního týdne turistů moc neužije. Z blízkého Jeruzaléma sem denně přijede sotva pár autobusů, sem tam nějakí jednotlivci v taxicích a hotely

jsou tu jen dva. Ten, který se jmenuje Betlémská hvězda, svými ošoupanými koberci, koupelnami, jež by nevypluloval ani všehoschopný Vanish, a velmi průměrnou kuchyní vyhovuje řekněme nepříliš náročným hostům. Turisty právě do tohoto hotelu vozí i několik českých cestovek a z Betléma vyrážejí na cesty po celé biblické krajině, protože tak levné ubytování by asi v samotném Izraeli nenašli.

Ale tihle návštěvníci Svaté země musejí mít aspoň trochu štěstí. Každý den přejíždějí přes hranice, a pokud se zhorší bezpečnostní situace v Izraeli, a to se může stát během několika hodin, ba minut, vůbec se nemusejí dostat na druhou stranu nebo si alespoň dost dlouho počkají, než ozbrojení izraelští vojáci důkladně prohlédnou všechna vozidla a zkontrolují pasy. Není to nic příjemného. Vydat se do Betléma s cestovní kanceláří je jedna možnost. Ta druhá je individuální příjezd z Jeruzaléma. Člověk

u Damašské brány nasedne do maličkého arabského autobusu (má to výhodu, že ho zcela jistě neohrozí sebevražedný terorista) a za pouhý dolar se dostane až k check pointu, ohraničenému proslulou betonovou zdí. Hranici musí přejít pěšky, a pokud má smůlu jako autor těchto řádků a izraelský voják přehlédne v jeho pasu vstupní razítko z letiště, zažije si dost nepříjemné chvílky. Mladí vojáci se sice chovají korektně, ale stačí jen náznak nějaké nestandardní situace a už mají své zbraně v pohotovosti. Těžko se jim ale divit, protože tihle „kluci“ a „holky“ žijí v permanentním napětí. V kterémkoliv okamžiku je může někdo ohrozit, zabít.

Po absolvování přechodu pak stačí už jen nasednout do některého z desítky taxíků a za tři dolary a za pár minut je člověk na náměstí s bazilikou vybudovanou na místě, kde se měl Ježíš narodit.

Na první pohled chrám zrovna neohromí. Vchod, který už před staletími zmenšili na minimum, aby do svatostánku nemohli vjíždět muslimští jezdcí na koních, je tak malý, že se dá téměř přehlédnout. Ani uvnitř není na první pohled k vidění nic tak zvláštního, pokud pomineme sloupy ještě z římského období. Proti okázalým barokním stavbám, například v Římě, je interiér hodně chudobný.

To nejpodstatnější se ovšem skrývá v podzemí – místo, kde se údajně narodil Ježíš, označuje stříbrná hvězda. Když má věřící štěstí a mine se s větší výpravou, může tu v klidu rozjímat. Anebo si třeba se skupinou polských křesťanů, kteří doslova září štěstím, může zazpívat. Škoda jen, že část maleb už úplně zčernala od mnoha zapálených svíček. Na stejném náměstí postavili i největší betlémskou mešitu, uvnitř strohá, prakticky bez výzdoby, ale už pro ten kontrast stojí za pokus ji navštívit. Ne vždycky se to podaří, záleží na náladě Palestinců, kteří posedávají před mešitou. O jejich přece jen vlnějším chápání islámu svědčí, že dovnitř po určitém přemlouvání pustí i Evropanku bez šátku.

Posedávání je, jak se zdá, zdejší národní zvykem – ať už v kavárnách, nebo na tržnici, která zabírá podstatnou část malého starého města. Přesto nenabízí turistům žádné nákupní hody, ale hlavně zeleninu a podezřele vypadající a občas i lehce zapáchající maso, obsypané mouchami. Hlavní část nabídky představují staré hadry, které by nevzali ani v v tom nejubožejším second handu. Snad proto se většinou jen tak válí v hromadách přímo na chodníku. Nicméně atmosféru to místo má a vypovídá také o tom, jak se žije zdejšími Palestincům. A to jsou na tom ve srovnání s těmi, co žijí v Gaze u egyptských hranic, náramně.

Jak – to se běžný návštěvník nedozví. Muslimští obyvatelé města (přibližně třicet procent obyvatel města jsou křesťané) jsou spíše uzavření, těžko se s nimi navazuje kontakt. Autorovi těchto řádků se to (byť jen do jisté míry) podařilo jen díky tomu, že strávil ve městě týden a téměř každé ráno i večer vyrážel do maličkého centra. Po několika dnech trhovci „zvlídněli“ a byli ochotní

(někteří docela slušnou angličtinou) se i pobavit. Vlastně jsou lidé všude na světě skoro stejní, jako u nás se i tady hlavně nadává. Hlavně na politiky, kteří si zařídili pohodlný život v luxusních vilách v kopcích nad městem, na drahotu, na nedostatek bytí jen bídě placené práce. Však tu také není prakticky žádný průmysl, jen sem tam nějaká dílna, v níž pár řemeslníků vyřezává z olivového dřeva betlémy nebo nádobí. Pouze šťastlivci dojíždějí do Jeruzaléma, ale to jim nebrání v nadávání na Židy (což je velmi slabé slovo). Naštěstí se ta dlouholetá nenávisť přestala projevovat sebevražednými útoky. Oslavné plakáty s fotografiemi mučedníků už visí jen na několika místech a jsou notně vybledlé.

To ale vůbec neznamená, že zítra nebo pozítří se neobjeví nové. I když – kdyby to bylo jen na zdejších pragmatičtějších Palestincích, asi by na obnovení těchto útoků nedošlo. Ale kdo ví, jistě napětí je tu cítit pořád, i ve chvílích, kdy se takzvaně nic neděje. A to si ještě každý soudný turista rozmyslí zajet taxíkem do dalšího biblického místa – Hebronu. Vzhledem k vojáky chráněné židovské enklávě v samotném centru arabského města se tu hustá atmosféra doslova dá krájet. Jestliže výrostci v Betlémě se na cizince nedívají zrovna přívětivě, ti hebronští se tváří vysloveně nepřátelsky.

A tak raději rychle zpět do Betléma. Evropská unie by ho ráda viděla jako město míru (ostatně bez pomoci členských zemí by město bylo ještě mnohem zchátralejší), ale zatím je to poznat jen na názvu náměstí mezi křesťanským chrámem a muslimskou mešitou. Mírová (a za evropské peníze postavená) se jmenuje i fontána na jedné ze dvou hlavních ulic. Jak příznačné – žádná voda tady netryská.

Hrad Kámen

Hrad Kámen stojí na skále u silnice z Pelhřimova směrem na Tábor. Určitě nepatří k největším českým hradům, ale má svůj nezaměnitelný půvab. První písemné zmínky o něm spadají už do počátku 14. století. Majitelů se v průběhu dlouhé historie vystřídala celá řada. Jeden z nich se dokonce pokoušel v podhradí dolovat zlato.

Rozkvět hrad prožíval za éry rodu Malovců. Postupně byl rozšiřován především za Jana Kryštofa, který ho vlastnil od roku 1640. Nechal postavit další obytné křídlo a v podhradí vybudoval barokní kapli s rodinnou hrobkou. Od druhé poloviny osmnáctého století začal Kámen rychle střídat majitele, což se projevilo na jeho postupném chátrání. Od roku 1953 je v majetku státu, který jej řadu let rekonstruoval. Pro veřejnost byl hrad otevřen v roce 1974.

V současné době je v hradních místnostech vedle historické expozice instalována také výstava, která přibližuje život pod mořskou hladinou. V muzeu motocyklů jsou pak k vidění stroje dokumentující dlouhou a bohatou historii výroby motorek v Čechách a na Moravě.

Za prohlídku stojí i park, který objekt obklopuje. Není sice velký, ale roste tu řada vzácných stromů a keřů. Půvabný je park zejména na jaře, kdy jej zdobí rozkvetlé azalky či kvetoucí alpinum.

